תחת אותה כותרת, המשיך העולם הזה לחשוף את פרטי הקנוניות:

צב זה אינו חדש. בקוים כלליים, הכתמן באופק עוד לפני ארבע־חמש שנים. אולם האזהרות הראשוניות עוררו רק חיוך.

לפני ארבע שנים גילה העולם הזה (795) כי בחדרי של סדי ק לק, המנהל הכללי של משרד ראש־הממשלה, נרקמה תוכנית, לעיה היה על דויד בן־גוריון לכונן משטר לשעת־חירום, כדי להציל את המצב הכלכלי שנראה מיואש. המשטר החדש היה צריך לכלול ריתוק כוח־אדם, איסור שביתות והפגנות, הגבלת חופש־הביטוי.

הממזנה על הביצוע היה צריך להיות סדי קולק בכבודו ובעצמו.

בן־גוריון שקל את התכנית, א לם ברגע האחרון פסל א תה לטובת פתרון פח ת מסוכן: שיתוף הציונים־הכלליים בממשלה וחיסול משטר־הצנע. שעת־הכושר עברה.

כעבור זמן־מה נרקמה תכנית אחרת. הפעם היה היוזם שלה אהוד אבריאל, לשעבר מנהל כללי של משרד־ראש־הממשלה ומנהל־כללי של משרד הא צר.

אבריאל הוא חבר המשק הבלתי־מפלגתי נאות־מרדכי. אחיו היה חבר המשק הבלתי־מפלגתי שדה־בוקר.

אבריאל המציא את מיבצע שדה־בוקר של בי.ג"י.

הרעיון היה פשוט וקוסם: בי.ג"י. ינטוש את הממשלה, ימסור את תפקידו לידיבי העיקרי, משה שרת. את תפקיד הרמטכ"ל ימסור למשה דיין, שגם הוא לא נמנה עם מעריציו הנלהבים של שרת ההססני.

היה ברור שכל הבנין של ממשלת־שרת יתמוטט תוך של שה חודשים. ביניתיים יקום הנוער העברי כאיש אחד לקריאת החלוץ נשודה־ב קר. בי.ג"י. י וזעק חזרה כדי להציל את המולדת. יסלק את כל עסקנים מפא"י ושאר המפ לגות, ימסור את השלטון המעשי לידי נאמניו, מסוגו של אהוד אבריאל.

★ ★ ★

את היתה תכנית גאונית. משום מה לא הצליחה. ו שעה שבי.ג"י. ונאמניו חיכו להתפוצצות וחיברו ביניתיים את ההרכב החדש של שלטון המדינה, אותו מסר בפרוט־רוט העולם הזה (892) לפני שנה וחצי, ניהל שרת את הממשלה. שום דבר לא קרה. השלטון לא התמוטט. הנוער אל קם כאיש אחד, היא לא קם בכלל. היה דומה שהקהר־יירה הפוליטית של בי.ג"י. ושל כל יועציו ה יעה לקיצה בטרם עת.

אז נרקמה הקנוניה המכוערת לסילוק פנחס לבון. סילוק זה איפשר לבן־גוריון לחזור, איך שהוא, אם כי יותר כמנוצח מאשר כמנצח. הוא ניהל את הבחירות (והפסיד א תן), חזר לראשות הממשלה.

החודש נעשה הנסיון השלישי. הפעם הצליח.

בהתקפת־מחץ גדולה אחת, ללא קנונית מסובכת ואמנו־תית, סולק משה שרת בצורה משפילה ומהפירה. הדבר היה הרבה יותר קל מכפי שאפשר היה לתאר.

זאת היתה הפריצה — אחרי ארבע שנים של מאמץ חסר־סבלנות.

עתה היתה הדרך פנויה. שלטונו של בן־גוריון הי בטח ללא מתחרים. המיבצר החזק ביותר נגדו, משרד־החוץ, נחשף מביצוריו, צורף למעשה כאגף־משנה למשרד־הבטחון, בו שולטת הקאמארילה.

מחפכת המנהלים ניצחה בסיכוב הראשון.

הבטחוניזם

העולם הזה החדיר את מושג הבטחוניזם לתודעת האזרח הישראלי, לחם בו על כל גילוייו. ביום 21.6.61, כתב, תחת הכותרת:

בטחוניזם

בטחוניזם — כאנטי־תיזה לבטחון. כסיל ח מושג ה־בטחון: כאידיאולוגיה כפלגנית המבקשת ליצור, בשם הבטחון, מצב המנוגד לצורכי הבטחון.

בטחוניזם — כהגדרת מהותם של דויד בן־גוריון, שמעון פרס, משה דיין וישותפיהם ה־שולטים עתה במפא"י והפוזרים כימעט בכל המפלגות האחרות.

לדעתי, גם הגדרה זו חיובית מדי. היא מעלה לעיני שומעיה תמונה של חתירה תכליתית לקראת יעד ברור. ואילו אצירי הבטח ניזם שלנו רחוקים מאוד מכך.

על כן הייתי מציע תיקון קטן. ההגדרה היאה לאידי־אולוגיה זו היא: **בטחוניזם.**

צבא הגנה לישראל

בנפרד ממלחמתו בבטחוניזם, קבע העולם הזה כי יש לשמור על טוהרו, כושרו ואופיו העממי של צה"ל. כתב העולם הזה ביום 20.12.61, תחת הכותרת:

מוראל גבוה

ישרר חגיגי, יום השנה לחיל. אלוף נואם. «קציניס וחיילים! בשעה שאנחנו מתכנסים כאן, מגיעות שוב ידיעות מדאיגות. הרודן המצרי ההליט לפתוח בעתיד הקרוב ביותר בהתקפת־פתע על ישראל, כדי למחוק אותה מעל פני אדמה. על כן, חיילים, אנחנו נצווים להגביר את כוננותנו שבעתיים. כל אחד מכם חייב לדעת שבכל רגע הוא עשוי להיקרא לקרב. המלחמה יכולה לפרוץ בכל עת!»

איזה מיסדר? איזה חיל? איזה אלוף?

לא השוב, בעצם.

כל מיסדר. כל חיל. כל אלוף.

תמיד אותו הנאום.

תמיד זימם המצרי להשמידנו. תמיד הגיעו זה עתה ידיעות מדאיגות ביותר. תמיד נסתבר שהמלחמה עומדת לפרוץ בכל רגע.

כי זהו נאום סטנדארטי.

ה א שגור בפי כל רמטכ"ל, ללא שינ י נוסח — בימי רב־א לוף דורי, בימי רב־אלוף מקלף, בימי רב־אלוף דיין, בימי רב־אלוף לסקוב, בימי רב־אלוף צור — וכן הלאה וכן הלאה וכן הלאה. שלא לדבר על האלופים, ועל אלופי־הפרשה, על סגני־האלופים, על רבי־הרננים, ועל הכרנים, ועל דסגנים, ועל סגני־המישנה — עד לטוראי הראשון

והיה נשקנו טהור

האזרחין, המוביל כיתה עייפה לחדר־האוכל, ומקדים לכך כמה מילים תמציתיות.

★ ★ ★

ודם כך יש לחז ר ולהדגיש: למדינת ישראל דרוש צבא חזק, בריא ומוכשר. על כך מסכימים כולנו, מלבד האצ־פיסטים העקרוניים (ואולי, בתנאים הנתו־נים כיום, גם מלבד הקומוניסטים).

תהיה דעתנו על עתיד המדינה אשר תהיה, יהיה העקרון המדיני המנחה אותנו אשר יהיה — איננו יכולים להתעלם מן הצורך בצבא טוב.

לא רק פאשיסט יהודי מעוניין בו, ולא רק חסיד הבטחוניזם. מעוניין בכך גם החבר הקיצוני בי תר של המפלגה השמית, הדוגל במדיניות־שלום ובאיחוד מרחבי.

(יתכן כי דווקא הוא מעוניין בכך יותר מכל אחר, כי דרכו זרועה סכנות ברורות. אם יגיע הרעי ן השמי לשלטון בישראל, ואם תעודד ישראל למחרת היום את תנועות־השיחרור המתקדמות בכל ארצות המרחב, עשוי להיווצר, זמנית, מצב בו ישתדלו מישטרי הריאקציה במרחב לחסל את ה דינה, לפני שזו תחסל אותם).

ובכן, אפילו במיקרה קיצוני זה, אפילו כאשר יעמדו בראש המדינה אנשים שיראו בכיבוש השלום את משימתם העליונה והעילאית — הרי יהיו זקוקים לצבא איתן, נקיעוץ, ממ שמע ובעל מוראל גבוה.

אם אנו מסכימים על כך, הריני חוזר ושו־אל: האם הנאום באמת מעלה את המוראל? האם איננו משמש תחליף למוראל?

לאחר פעולת קיביה, לא היסס העולם הזה לקרוא לטוהר הנשק, כתב ביום 22.10.53 דברים, שבגללם הותקפו עורכיו ונפצעו:

ועתה: אם שמרה ההגנה על טוהר נשקה בימים ש־היתה קטנה, בלתי־מאומנת וחסרת־נשק, ונהגה אז בנהוג צבא סדיר של מדינה תרבותית, האם נחזיר היום למנהגי־הפרא של מלחמת־כנופיות?

אל יזרע הנשק העברי שינאה ואימה. יזרע־נא כבוד ויפחד מפני הצדק הישראלי והכוח הישראלי.

זה כשך יותר, זה מטיל ח בות אכזריות. אולם עמדנו בכך כשגבנו היה אל הקיר וסטן עלוב בין אצבעותינו, האם לא נעמוד בכך בהיותנו חופשיים בארצנו, ומשירי המדינה עומדים לרשותנו?

שלוש שנים לאחר מכן, לאחר שתמו קרבות סיני, כתב העולם הזה, ביום 5.12.56, תחת הכותרת:

לדני, השלום

אבוא ישר לעין. שמעתי כי עשית מעשה שלא יעשה. מעשה ה שנה לחלוטין את דמותך בעיני.

אילו עשית זאת בלהט של קרב, הייתי יכול לסלוח. לא הייתי מצדיק את הדבר, אך הייתי יכול לומר לי עצמי: זהו מבחן פלוני אשר כל אדם עומד בו ביכולת, ורק מי שמצפונו נקי לחלוטין רשאי לזרוק את האבן הראשונה על רעו. מצפוני אינו נקי.

אולם אתה עשית את אשר עשית מחוץ ללהט הקרב, בדם קר.

יכ ל אתה למצוץ לעומתי: „מי שמך?" יכול אתה לדחות בזעם את טענתו של כל אדם שלא עבר איתך את אשר עברת. שלא היה במקומך. לא תצדק. רוב הבאים אליך עתה בטענות הם אנשים שעברו את גלגולי הקרב כמוך, בכיבוב הראשון או השני.

אולם גם זה לא חשוב. זכותם לבוא אליך בטענות אינה ניתנת לערעור, כי בשמם נשאת את נשקך. כל אשר עשית, מחייב את חבריך לנשק, אשר רובם הגדול מתנגד למעשים מסוג זה וסולד מהם. כל אשר עשית מחייב את כולנו, בני העם הזה אשר אתה אחד מבניו ולוחמיו.

על כן דני, אין מנוס מן החשבון.

★ ★ ★

יה זה דווקא לוחם מקצועי שהבין לראשונה כי זרע קסם של רקבון עלול להשחית צבא שלם, עם שלם. יתכן כי עכן היה לוחם לדוגמה, אולם יהושע בן־נון דן אותו למיתה בעוון מעשה שוד קטן. הוא עשה זאת כדי להגן על צבאי מפני התפרקות מיסרית, שסופה הרס פנימי.

יתכן שפשענו שלא הקמנו סייג למוסר, כדי לשמור על הבריאות הנפשית של האומה הלוחמת. היינו צריכים לכלול בשבועת־האמונים של כל כוחותינו המג יינים את הפסקה: „אני נשבע לשמור על טוהר הנשק אשר ה מדינה מפקידה אותו בידי".

היינו צריכים לדאוג כי הח ק הצבאי יכלול חובה של שיפוט־שדה נז רז על כל פגיעה באוכלוסיה בלתי־לוחמת, וכל פגיעה אחרת בטיהר הנשק, תוץ מלקיחת מזרות אישיות חברות־ערך, עם עונשים עד מאסר־עולם. היינו צריכים לדא ג כי יוטלו אחריות אישית ועונש המור ביותר על המפקד שאינו מביא לדין את פקודיו העוברים על חוק זה.

אולם ההכרעה האמיתית אינה פורמלית, אינה קולקטיבית, אינה חוקית. ההכרעה ה־אמיתית היא אישית, היא מצפונית, היא שלך ושל חבריך במשפחה הלוחמת.

בלילה, כשאתה לבדך, עם עצמך, בתן את עצמך. אם תגיע למסקנה שטוב עשית, הרי אתה אחת מאבידות ה־מלחמה, אבידה טראגית יותר מחבריך שנפלו ונפצעו. אם ת יע למסקנה שתעית בדרך, אתה, דני, המצח של המלחמה הזאת.

יתכן מאד שלא אתה ולא חבריך תודו לי על מכתבי זה. יתכן שתשנאו אותי. אך, כפי שאמר אותי נזיר גרמני: „כאן אני עומד. איני יכול אחרת".

על המפלגות

לאחר שיחה עם האלוף יצחק („הזקן") שדה, כתב העולם הזה, ביום 27.11.52:

איני מאמין שאי־מפלגתיות היא אידיאל. בחברה דמו־קרטית המפלגה קובעת את העובדות. המאבק הפוליטי על השלט ן במדינה מעצב את דמותה. פניית ע רף למאבק זה היא באמת השתמטות.

אין אנו בלתי־מפלגתיים מפני שאנו שוללים את עצם קי מן של מפלגות בת ר שכאלה. אנו בלתי־מפלגתיים משתי סיבות: מפני שאנו שוללים את שיעבוד כל שטחי החיים למפלגות ומפני שכל המפלגות הקיימות מאוסות עלינו.

וכאן, בעצם, קבור הכלב. מפלג ת אלה הן פרי תקופה

(המשך בעמוד 16)

מאת אורי אבנרי